

організаційно-технічні; *залежно від функцій*: політичні, соціально-економічні, культурні (духовні), ідеологічні; *залежно від форми влади*: парламентські, президентські, судові, управлінські, контрольні, прокурорські та місцеві.

В науковій літературі акцентується увага на нормативно-правовій складовій спеціальних (юридичних) гарантій та зазначається, що нагальною необхідністю є ефективна реалізація норм права в яких закріплені права і свободи внутрішньо переміщених осіб. Проте, без організаційно-правових (інституційних) гарантій неможливою є реалізація нормативно-правових гарантій. Організаційно-правовим (інституційним) гарантіям належить «проміжне» місце між фактичними і юридичними гарантіями. Співвідносячи нормативні та організаційні (інституційні) гарантії актуалізуються питання: по-перше, щодо переведення їх із статичного в динамічний стан; по-друге, щодо розгляду організаційних (інституційних) гарантій як різновиду спеціальних.

Наведені критерії класифікації та види гарантій прав і свобод можуть бути доповнені, що надасть змогу поглибити основні знання щодо різноманітності правової природи гарантій прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Отже, наразі законодавство у сфері гарантій прав і свобод внутрішньо переміщених осіб потребує вдосконалення, що обумовлено неналежною захищеністю прав і свобод досліджуваної категорії осіб. Основоположними принципами національної безпеки визнається не лише закріплення у нормативно-правових актах права і свободи, зокрема такої категорії осіб, як внутрішньо переміщені, а й передбачена дієва система гарантій їх захисту, яка виступає показником рівня цивілізованості досягнутого суспільством і державою. Зважаючи на те, що існує значна кількість теорій, доктрин та ідей стосовно класифікації гарантій прав і свобод систему гарантій утворює сукупність умов і засобів, які перебувають у нерозривному взаємозв'язку та взаємодії один з одним. Одним із першочергових обов'язків держави є поєднання умов і засобів таким чином, щоб вони дієво реалізовували, охороняли та захищали права і свободи внутрішньо переміщених осіб. Адже, внутрішньо переміщені особи не можуть повноцінно реалізувати свої права і свободи лише за наявності фактичних умов. Необхідними є юридичні засоби, які відповідатимуть сучасним потребам.

1. Білозьоров Є.В. Правові гарантії захисту прав і свобод людини в Україні: реалії та проблеми. *Адвокат*. 2009. № 8 (107). С. 26-30.

2. Волинка К.Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2000. 16 с.

3. Заворотченко Т.М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2002. 222 с.

4. Федоренко В.Л. Конституційне право України : підруч. / До 20-ї річниці Конституції України та 25-ї річниці незалежності України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 615 с.

5. Погорілко, В.Ф. Гарантії конституційні [текст] // *Юридична енциклопедія* : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. Київ: Укр. енцикл, 1998. Т. 1 : А-Г. 672 с.

6. Конституційне право України [текст] : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / за ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. Київ: Вид. Дім «Ін Юре», 2002. 544 с.

Полєшко Ельвіра Павлівна
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ У МЕЖАХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

На сьогоднішній день питання правового захисту прав і свобод іноземців в Україні є досить актуальною проблематикою. За Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994 р. іноземцями визнаються особи, які належать до громадянства іноземних держав і не є громадянами України, та особи без громадянства – особи, які не належать до громадянства будь-якої держави (ст.1) [1].

Здійснення іноземцями своїх прав і свобод не повинно шкодити національним інтересам України, правам, свободам і законним інтересам її громадян та інших осіб, які проживають в Україні. Іноземці зобов'язані поважати традиції та звичаї українського народу, дотримуватись Конституції та законів України. Іноземці можуть у встановленому порядку

іммігрувати в Україну на постійне проживання або для працевлаштування на визначений термін, а також тимчасово перебувати на її території. [2]

До основних прав, свобод та обов'язків іноземців відносять право займатися в Україні інвестиційною, а також зовнішньоекономічною та іншими видами підприємницької діяльності, передбаченими законодавством України. При цьому вони мають такі самі права й обов'язки, що і громадяни України, якщо інше не випливає з Конституції та законів України. [3] Іноземці мають рівні з громадянами України права та обов'язки в трудових відносинах, якщо інше не передбачено законодавством України та міжнародними договорами України. Іноземці, які постійно проживають в Україні, мають право працювати на підприємствах, в установах і організаціях або займатися іншою трудовою діяльністю на підставах і в порядку, встановлених для громадян України. Іноземці не можуть призначатися на окремі посади або займатися певною трудовою діяльністю, якщо відповідно до законодавства України призначення на ці посади або зайняття такою діяльністю пов'язані з належністю до громадянства України. Іноземці мають право на відпочинок нарівні з громадянами України. Іноземці, які постійно проживають в Україні, користуються медичною допомогою нарівні з її громадянами [5, с. 377]

Законодавство України іноземцям гарантує недоторканість особи, житла, невтручання в особисте і сімейне життя, таємницю листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень, повагу їх гідності нарівні з громадянами України [3]

Крім прав наданих та гарантованих іноземцям відповідно до Конституції України та інших нормативно-правових актів, існують певні обмеження щодо їх правових меж. Зокрема, такими обмеженнями є право обирати і бути обраними до органів державної влади та самоврядування, а також брати участь у референдумі. На них не поширюється загальний військовий обов'язок, вони не проходять військо в Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України. Іноземці не можуть бути членами політичних партій України, їм гарантується право на свободу совісті нарівні з громадянами України. Забороняється розпалювання релігійної ворожнечі та ненависті, а також образа почуттів громадян України та іноземців через їх релігійні переконання. [4]

Іноземець може отримати дозвіл на імміграцію та іммігрувати на постійне проживання в Україну, якщо він:

- має в Україні законне джерело існування;
- перебуває у близьких родинних відносинах (батько, мати, діти, брат, сестра та ін.) з громадянами України;
- перебуває на утриманні громадянина України;
- має на своєму утриманні громадянина України;
- в інших передбачених законами України випадках [2, с. 145]

За правилом ст. 275 СК України іноземці мають в Україні такі ж права і обов'язки у сімейних відносинах, як і громадяни України, якщо інше не встановлено законом. Шлюб між громадянином України та іноземцем, а також шлюб між іноземцями в Україні реєструється відповідно до вимог законодавства України. Це означає, що порядок, умови укладення шлюбу, врегульовані СК України, є обов'язковими до виконання іноземними громадянами, які реєструють шлюб в Україні. [3]

Таким чином, можна зробити висновок, що допомога в інтеграції іноземців, які знайшли притулок в Україні, відповідає не лише їхнім інтересам, а й національним інтересам нашої держави.

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1994 року. URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3929-12>. Дата доступу: 25.12.2011.

2. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. Посіб. К.: Юрінком-Інтер, 2004. 336 с

3. Чупик А.М. Юридичний механізм захисту прав іноземців в Україні: огляд проблеми. 2014. URL. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3747/1/Chupik.pdf>

4. Правовий статус особи в Україні. URL :<http://knowledge.allbest.ru/law/d3c0b65625b2ad68a4d53a89421316d37.html> – Дата доступу: 01.07.2009.

5. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: Навч.посібник . К.: Атіка. 2005. 593 с.